

KS. DARIUSZ LIPIEC

FUNKCJA PASTERSKA PREZBITERA
W ŚWIETLE ADHORTACJI APOSTOLSKIEJ
PASTORES DABO VOBIS

Kościół pojmowany jest jako żywy, dynamiczny organizm, w którym wszyscy jego członkowie spełniają określone, sobie właściwe funkcje. Każda z tych funkcji rozumiana jest jako „zakres czynności, form działania i zadań, jakie poszczególni członkowie Kościoła powinni wykonywać w celu autorealizacji Kościoła w świecie”¹ Spośród wielu różnorodnych funkcji na czoło wysuwają się tzw. funkcje podstawowe. Mają one charakter konstytutywny w Kościele: są niezbywalne, a w zakresie swym powszechne, obejmujące wszystkie podmioty urzeczywistniania się Kościoła²

Przyjmuje się istnienie trzech funkcji podstawowych: nauczycielskiej, kapłańskiej i królewskiej, czyli pasterskiej. Funkcja nauczycielska obejmuje przepowiadanie słowa Bożego, w którym obecny jest Chrystus. Jej celem jest budzenie i rozwój wiary. Wskazuje ona ponadto na powszechny obowiązek głoszenia słowa Bożego. Funkcja kapłańska z kolei odnosi się do sprawowania kultu Bożego. Koncentruje się ona na sprawowaniu sakramentów, a zwłaszcza Eucharystii. Uczestnictwo w sakramentach Kościoła oznacza zarówno ich szafarstwo, jak i przyjmowanie. „Trzecia funkcja Kościoła, którą nazywamy pasterską lub królewską, jest służbą dla wspólnoty Kościoła” (zob. DB 16)³

Ks. dr DARIUSZ LIPIEC – wykładowca teologii pastoralnej w WSD w Siedlcach; adres do korespondencji: Nowe Opole 173 B, 08-110 Siedlce 2; e-mail: dariusz-lipiec@wp.pl

¹ W Przygoda. *Istota i posłannictwo Kościoła*. W: *Teologia pastoralna*. T. 1. Red. R. Kamiński. Lublin 2000 s. 132.

² Tamże.

³ R. Rak. *Duszpasterstwo w Kościele po II Soborze Watykańskim*. „Ateneum Kapłańskie” 78:1986 z. 1 s. 104.

U podstaw wspólnoty eklezjalnej leży zjednoczenie wierzących z Bogiem przez Chrystusa w Duchu Świętym. Szczególna odpowiedzialność za tę wspólnotę spoczywa na kierujących Kościołem. Wyrazem tej odpowiedzialności jest kolegialność papieża i biskupów w pełnieniu władzy, a także ścisła współpraca biskupów i prezbiterów, oparta na zaufaniu i przyjaźni⁴ Innym wyrazem pasterskiej odpowiedzialności za wspólnotę jest kierowanie ku jedności różnych stanów życia, posługiwań, powołań i charyzmatów⁵ Wszyscy wierzący powołani są do realizacji posługi jedności, ale prezbiter „jest jej oddany w sposób urzędowy. [...] Na tym właśnie polega jego własne posługiwanie, które go wiąże z wiernymi, a zarazem od nich odróżnia”⁶

1. ŹRÓDŁA FUNKCJI PASTERSKIEJ PREZBITERA

Zasadnicze znaczenie dla rozważań nad funkcjami podstawowymi zarówno prezbitera, jak i całego Kościoła ma określenie ich liczby. Ma to znaczenie także dla badań nad funkcją pasterską, ponieważ wskazuje na jej relacje do pozostałych funkcji i określa jej nazwę. W adhortacji apostolskiej *Pastores dabo vobis* (PDV) Jan Paweł II wskazuje na trzy funkcje podstawowe prezbitera. Dokument ten wprost odnosi się do tego zagadnienia, nazywając funkcje posługą: „Bogate nauczanie Soboru Watykańskiego II pozwala nam określić [...] charakter i owoce głębokiego związku, który istnieje pomiędzy życiem duchowym kapłana a sprawowaną przez niego potrójną posługą: słowa, sakramentu i służby Miłości” (PDV 26). Funkcja pasterska została wyraźnie odróżniona od funkcji nauczycielskiej, określonej jako posługa słowa, i od funkcji kapłańskiej, nazwanej posługą sakramentu. Określenie funkcji pasterskiej jako „służba Miłości” zdaje się wskazywać na jej sedno, podobnie jak określenia innych funkcji wskazują na ich zasadniczą treść.

Adhortacja apostolska *Pastores dabo vobis* wskazuje jednoznacznie na łączność prezbitera z Chrystusem⁷ Wskazuje na to aspekt merytoryczny tego dokumentu, jak i formalny układ jego treści. Również zawarte w nim słowa

⁴ Tamże s. 105-106.

⁵ W. Słomka. *Natura i misja służebnego kapłaństwa*. „Ateneum Kapłańskie” 85:1993 z. 2 s. 219.

⁶ J. Doepfner. *Kapłaństwo: elementy trwałe i zmienne*. „Ateneum Kapłańskie” 61:1969 z. 3 s. 341.

⁷ Zob. A. Sicari. *Kapłaństwo Chrystusa*. W: *Kapłaństwo*. Red. L. Balter [i in.]. Kolekcja Communio 3. Poznań–Warszawa 1988 s. 21-22.

papieża nie pozostawiają wątpliwości: „kapłaństwo Chrystusa [...] stanowi jedyne źródło i niezastąpiony wzór kapłaństwa chrześcijanina, a zwłaszcza prezbitera. Odniesienie do Chrystusa jest więc absolutnie niezbędnym warunkiem zrozumienia kapłaństwa hierarchicznego” (PDV 12). Nie chodzi tu jedynie o rozumienie Chrystusa jako wzoru w aspekcie moralnym, ile raczej o pojmowanie kapłaństwa Chrystusowego jako źródła w porządku ontycznym; kapłaństwo prezbitera pozostaje w relacji do kapłaństwa Chrystusa⁸. Można zatem uważać, że funkcja pasterska prezbitera pozostaje w relacji do funkcji pasterskiej Chrystusa.

Analizowana adhortacja wskazuje, że źródeł funkcji pasterskiej prezbitera należy doszukiwać się w Jezusie Chrystusie Głowie Kościoła, Dobrym Pasterzu i Jego posłannictwie. W Nim bowiem mają realizację zapowiedzi biblijne o Dobrym Pasterzu (por. Ez 34, 11-16. 23-24). Dobry Pasterz zna swoje owce, gromadzi je w jedną owczarnię, a w końcu oddaje za nie swoje życie (por. J 10, 11-16). Znamienną cechą pasterzowania Chrystusowego jest jego służebny charakter. Jezus określa siebie jako Tego, który nie przyszedł, aby Mu służyło, lecz aby służyć (por. Mt 20, 28). Na służebny charakter posłannictwa Chrystusowego wskazują także Jego czyny: gest umycia nóg, którym wskazał uczniom, że powinni nawzajem sobie służyć (por. J 13, 1-20), a przede wszystkim akt ofiarowania siebie na krzyżu za powierzone sobie owce (PDV 13).

Jezus Chrystus swoją misję w ścisły sposób powiązał z urzędem powierzonym apostołom. Charakter tej więzi sprawia, że apostołowie w rzeczywistości nie pełnią własnej misji, opartej na ludzkich podstawach, lecz misję Chrystusa, którą otrzymali jako Jego dar na sposób sakramentalny. Dar ten następnie przekazali ludziom, których do pomocy dobrali sobie: biskupom, prezbiterom i diakonom. Dzięki tej sukcesji uczestnictwo w łasce Chrystusowej jest kontynuowane w historii. Prezbytery są zatem powołani do przedłużania obecności Chrystusa Najwyższego Pasterza przez naśladowanie stylu Jego życia. „Prezbytery są w Kościele i dla Kościoła sakramentalnym uobecnieniem Jezusa Chrystusa Głowy i Pasterza, głoszą autorytatywnie Jego słowo, powtarzają Jego znaki przebaczenia i daru zbawienia, zwłaszcza w sakramencie chrztu, pokuty oraz w Eucharystii, dzielą Jego pełną miłość troskę aż do całkowitego złożenia daru z siebie za owczarnię, którą gromadzą w jedno i prowadzą do Ojca przez Chrystusa w Duchu Świętym” (PDV 15). Papież wskazuje zatem, że prezbytery mają udział nie tylko w urzędzie

⁸ Zob. M.-J. le Guillou. *Charakter kapłański*. W: *Kapłaństwo* s. 241-244.

nauczycielskim i kapłańskim Chrystusa, lecz również w urzędzie pasterskim. Dzieje się to przez udział w miłości Chrystusa gromadzącej i prowadzącej Jego owczarnię. Miłość pasterska, będąca darem Chrystusa dla prezbiterów, wyznacza im miejsce we wspólnotcie Kościoła i gwarantuje wiarygodność ich misji w świecie⁹

Obok podstaw funkcji pasterskiej prezbitera wynikających z jego zakolenienia w Chrystusie, które można nazwać chrystologicznymi, analiza dokumentu papieskiego pozwala także na wskazanie innych podstaw pasterskiej funkcji prezbitera. Podstawy te można nazwać eklezjologicznymi, ponieważ wynikają one ze związku prezbitera z Kościołem. Jan Paweł II wskazuje na dwojaki aspekt tego związku: prezbiter pełni swój urząd w Kościele i wobec Kościoła (PDV 16). Kościół jawi się tu jako miejsce realizacji funkcji pasterskiej prezbitera, ale także jako rzeczywistość, która jest budowana przez pasterską posługę prezbitera¹⁰

Tak nakreślony związek między Kościołem a prezbiterem i jego funkcją pasterską rodzi pytanie o jej relację do funkcji pasterskiej wiernych, osadzonej w kapłaństwie powszechnym. Jan Paweł II wskazuje, że prezbiterzy w funkcji pasterskiej odgrywają służebną rolę wobec kapłaństwa powszechnego wszystkich ochrzczonych. Prezbiterzy bowiem działają w służbie miłości dla nich przez to, że „wspierają ich godność dzieci Bożych oraz pomagają im wypełnić szczególną rolę w misji Kościoła” (PDV 17).

Zagadnienie związku funkcji pasterskiej prezbitera i procesu budowania się Kościoła papież Jan Paweł II podejmuje przede wszystkim na gruncie koncepcji Kościoła pojmowanego jako komunია. Prezbiter jest sługą Kościoła-komunii przez to, że tworzy jedność wspólnoty kościelnej, w której istnieją obok siebie różnorakie powołania, posługi i charyzmaty. Dokonuje on tego także w sposób wspólnotowy – w jedności z biskupem i całym prezbiterium. Ponadto papież wskazuje na rolę funkcji pasterskiej w relacji do Kościoła pojmowanego jako tajemnica. Prezbiter dokonuje „kościelnych znaków” obecności Chrystusa, dzięki którym nieustannie buduje On swój Kościół. Funkcję pasterską prezbitera można także postrzegać w relacji do Kościoła rozumianego jako misja przedłużająca misję Chrystusa w świecie. Poprzez

⁹ Zob. M. Skwarnicki. *Świeccy wobec kapłaństwa służebnego*. „Ateneum Kapłańskie” 85:1993 z. 3 s. 454.

¹⁰ Zob. T. Fitych. *Powołanie kapłańskie w duszpasterskim posługiwaniu*. „Ateneum Kapłańskie” 85:1993 z. 2 s. 255.

swoją posługę pasterską prezbiter daje świadectwo o obecności Kościoła w świecie i własnym uczestnictwie w jego budowaniu¹¹

Eklezjologiczne podstawy funkcji pasterskiej prezbitera pozwalają na określenie jej roli i znaczenia dla urzeczywistniania się Kościoła. Analiza adhortacji apostolskiej *Pastores dabo vobis* nie daje podstaw do twierdzenia, że funkcja pasterska ma pochodzenie kościelne. Kapłaństwa hierarchicznego bowiem „nie należy uznawać [...] za późniejsze w stosunku do wspólnoty kościelnej, tak jakby mogła powstać bez tego kapłaństwa” (PDV 16). Zagadnienie pochodzenia funkcji pasterskiej prezbitera rozstrzygają jej podstawy chrystologiczne.

2. ISTOTA I TREŚĆ FUNKCJI PASTERSKIEJ PREZBITERA

Do istoty funkcji pasterskiej prezbitera należy gromadzenie wspólnoty eklezjalnej tak, aby nastąpiła „jedna owczarnia i jeden pasterz” (J 10, 11-16; por. PDV 13). Prezbiter realizuje tę funkcję na wzór Jezusa, który podczas ziemskiej misji gromadził wokół siebie uczniów. Gromadzenie uczniów dokonuje się dzięki ściślejszej więzi, jaka istnieje między urzędowym kapłaństwem a misją Chrystusa. Jan Paweł II przywołuje słowa Chrystusa: „Kto was przyjmuje, Mnie przyjmuje” (Mt 10, 40) oraz „Kto was słucha, Mnie słucha” (Łk 10, 16; zob. PDV 14). Na gromadzenie wspólnoty wskazuje papież także w innym miejscu adhortacji, gdy pisze o prezbiterach, że dzielą troskę Chrystusa o owczarnię, „którą gromadzą w jedno i prowadzą do Ojca” (PDV 15). Funkcja pasterska prezbitera wiąże się więc z *munus regendi*, nazywanym także *munus pascendi*, który określany bywa jako funkcja rządzenia Kościołem¹²

O *munus regendi* mówi Jan Paweł II wyraźnie, wymieniając i omawiając potrójną posługę prezbitera. Ta potrójna posługa to: posługa „słowa, sakramentu i służby Miłości” (PDV 26). Obok głoszenia słowa Bożego i sprawowania sakramentów, jak uczy papież, prezbiter „jest wezwany, by sprawować władzę i posługę Jezusa Chrystusa Głowy i Pasterza Kościoła, ożywiając wspólnotę kościelną i kierując nią, czyli gromadząc «rodzinę Bożą ożywioną braterską jednością» i prowadząc ją «do Ojca przez Chrystusa w Duchu Świętym». Ten *munus regendi* jest zadaniem bardzo delikatnym i złożonym” (PDV 26).

¹¹ Zob. R. Schlund. *Vom priesterlichen Dienst-Amt. Theologische Reflexionen zum Selbstverständnis des Priesters nach dem Zweiten Vatikanischen Konzil*. Freiburg in Br. 1990 s. 25-27.

¹² D. Bourgeois. *Duszpasterstwo Kościoła*. Poznań 2001 s. 378.

Munus regendi sprawowany jest przez prezbitera w łączności z biskupem. W posługiwaniu biskupim osiąga bowiem swoją pełnię, ponieważ biskup posiada pełnię urzędowego kapłaństwa. Jakkolwiek prezbiterzy uczestniczą w urzędzie jedyne go Pośrednika Jezusa Chrystusa – stosownie do stopnia swoich święceń – i z biskupami związani są godnością kapłańską, to w realizacji *munus regendi* są współpracownikami biskupów, ich pomocnikami i narzędziami (por. KK 28)¹³ Relację tę określa konkretna władza jurysdykcyjna, przez co uwypuklany jest jej funkcjonalistyczny aspekt. Nie można jednak władzy rządzenia sprowadzać jedynie do aspektu funkcjonalistycznego, co upodobniłoby ją do władzy świeckiej, a prezbitera do roli organizatora życia społecznego, wspólnotowego w parafii. Władza rządzenia prezbitera przez swoją obecność i akty rządzenia wyraża, że wspólnota kościelna została dana od Boga; od Niego ma swoje pochodzenie i nie jest ona zamknięta w sobie, ale wszystkim, czym jest, otwarta jest na Niego¹⁴

Nauczanie Jana Pawła II wskazuje, że funkcja pasterska prezbitera wyraża jego służbę na rzecz jedności Kościoła rozumianego jako wspólnota. Ponieważ obok posługi słowa i sakramentu wymienia papież także posługę miłości (PDV 26; por. DK 13), rodzi się pytanie o relację między funkcją pasterską prezbitera a posługą miłości. Ważna też wydaje się kwestia umiejscowienia realizacji posługi miłości względem *munus regendi*. Z analizy dokumentu papieskiego wynika, że służba miłości nie jest takiego samego rodzaju elementem składowym funkcji pasterskiej co realizacja *munus regendi*. Posługę miłości należy postrzegać raczej jako wspólną cechę wykonywanej posługi kapłańskiej. Kontekst nauczania papieskiego wskazuje także, że miłością pasterską prezbitera powinny być przeniknięte także inne jego posługiwania: posługa słowa i posługa sakramentu (zob. PDV 26).

Wykonywanie posługi na rzecz jedności wspólnoty kościelnej w oparciu o miłość wynika z faktu, że prezbiter działa w zastępstwie i w imieniu Jezusa Chrystusa Głowy i Pasterza. Chrystus bowiem z miłości dla swojego Kościoła ofiarował siebie, oddając za niego swoje życie¹⁵ Z tego powodu miłość pasterska jest znakiem postawy służebnej prezbitera wobec Kościoła, a jednocześnie stanowi podstawę do rozwijania działalności na rzecz budowania jedności wspólnoty kościelnej (por. PDV 25). Miłość pasterska pre-

¹³ Zob. J. Ratzinger. *Nauka Kościoła o „sacramentum ordinis”* W: *Kapłaństwo* s. 69-70.

¹⁴ Bourgeois, jw. s. 387-389.

¹⁵ Zob. J. Warzeszak. *Chrystocentryzm kapłaństwa służebnego w nauczaniu Jana Pawła II*. „Ateneum Kapłańskie” 85:1993 z. 2 s. 277.

zbitera wyraża się ponadto w jego postawie wobec tych, którym przewodzi. Na niej opiera się posługa zwłaszcza wobec słabych i ubogich, co stanowi podstawę do realizacji tzw. funkcji charytatywnej¹⁶

3. ZAKRES FUNKCJI PASTERSKIEJ PREZBITERA

Zadanie kierowania życiem wspólnoty Kościoła partykularnego należy do biskupa, ponieważ jest on zastępcą i legatem Chrystusa (por. KK 26). Z perspektywy posługi biskupa należy postrzegać również zadania kierownicze prezbitera, który – chociaż uczestniczy we władzy Chrystusa budującego swój Kościół – jest współpracownikiem biskupa¹⁷ Różnica między biskupem a prezbyterem leży nie tylko w zakresie władzy jurysdykcyjnej, lecz przede wszystkim w zakresie powołania i posłannictwa, urzędu, łaski i charakteru sakramentalnego. Misja prezbitera jest ograniczona w stosunku do misji biskupa i jej podporządkowana¹⁸

Misja prezbitera, związana z misją biskupa, partycypuje w misji apostołów udzielonej im przez Chrystusa. Misja prezbitera ma zasięg uniwersalny (PDV 18; por. DK 10). Pozwala ona na otwarcie się prezbitera na Kościół powszechny, przez co uwidacznia się katolickość posługi prezbitera. Przejawem uczestnictwa prezbitera w uniwersalizmie Kościoła jest potrzeba jego otwarcia na działalność misyjną *ad gentes*. Świadomość natomiast uniwersalnego posłannictwa pozwala prezbyterowi na wychodzenie naprzeciw potrzebom Kościoła poza własną diecezję, narodem oraz na osobistą wrażliwość na potrzeby Kościoła uniwersalnego (PDV 18; por. DFK 20).

Realizacja posługi prezbitera wymaga jednak jego ścisłej współpracy z biskupem. Podstawą tej współpracy jest wewnętrzna łączność prezbitera z biskupem, gromadzącym wokół siebie prezbyterium Kościoła partykularnego. Partycypacja prezbitera w urzędzie pasterskim biskupa sprawia, że przede wszystkim w funkcji pasterskiej miejscem realizacji misji prezbitera jest teren Kościoła partykularnego (PDV 17)¹⁹ Ma to swoje odzwierciedlenie również w jurysdykcyjnej łączności biskupa i prezbitera.

¹⁶ Zob. W Przygoda. *Posługa charytatywna Kościoła w Polsce*. Lublin 2004 s. 177-183.

¹⁷ J. Nowak. *Trójstopniowość sakramentu święceń*. W: *Kapłaństwo* s. 109.

¹⁸ Zob. G. Ghirlanda. *Biskupstwo i prezbyterat w „Lumen gentium“* W: *Kapłaństwo* s. 92-93.

¹⁹ Tamże s. 92.

4. FUNKCJA PASTERSKA A FUNKCJA NAUCZYCIELSKA I KAPŁAŃSKA PREZBITERA

Sobór Watykański II rozwinął nauczanie Kościoła na temat istotnych aspektów stanu i misji kapłańskiej. Wcześniejszą doktrynę Kościoła dotyczącą podstawowych funkcji prezbitera, opartą na nauczaniu Soboru Trydenckiego, poszerzył o nowe elementy. Sobór Trydencki, zwołany w celu odpowiedzenia na zaistniałe błędy, nie wypracował bowiem całościowej nauki dotyczącej tego zagadnienia. Skoncentrował się na jednej funkcji prezbitera, funkcji kapłańskiej, wskazując jako jego zasadniczą cechę władzę sprawowania Eucharystii i sprawowania sakramentu pokuty. Sobór Watykański II zwrócił natomiast uwagę na trzy funkcje podstawowe kapłana: funkcję głoszenia słowa Bożego, funkcję kultyczno-sakramentalną i funkcję kierowania wspólnotą. Najpierw określił te funkcje w odniesieniu do biskupów (por. KK 25-27), a następnie odniósł je do prezbitarów (KK 28)²⁰

Na podstawie nauczania soborowego można uchwycić relacje zachodzące między funkcjami, jak również drogę, na podstawie której można poznać jedność między nimi. Sobór wskazuje najpierw na posługę słowa, która w odniesieniu do prezbitarów polega na głoszeniu Ewangelii. Jest to pierwszeństwo chronologiczne w wykonywanej posłudze prezbitera (por. KK 25; DK 4). Nie jest natomiast pierwszeństwem w znaczeniu ontycznym, ponieważ wznioślejsza od niego jest funkcja kapłańska, ze sprawowaniem Eucharystii w jej centrum (por. KK 28; DK 13). Relacja między tymi funkcjami polega na tym, że prezbitary przez posługę Ewangelii gromadzą Lud Boży, aby przez sprawowanie Eucharystii złożyć Bogu ofiarę w imieniu całego Kościoła. W tym znajduje swoją pełnię posługa prezbitera i do tego ona zmierza²¹

Działalność pastoralna prezbitera jest realizowana we wspólnocie kościelnej. Głoszenie Ewangelii gromadzi tę wspólnotę, a w pełni objawia się ona i staje się sobą w Eucharystii sprawowanej przez prezbitera. Uwidacznia się tu wspólnototwórcza rola prezbitera, który jednoczy w ofierze eucharystycznej tych, którzy przyjęli słowo Boże²². W osobie prezbitera skupiają się jednak nie tylko funkcje słowa i sakramentu, lecz także jego zadania jako kierującego wspólnotą tak, aby kroczyła ona za natchnieniem Ducha Świętego. W ten sposób, ześrodkowując się, trzy funkcje prezbitera ukazują go ja-

²⁰ J. Galot. *Postać kapłana w świetle Soboru Watykańskiego II*. W: *Kapłaństwo* s. 278.

²¹ Tamże s. 279.

²² Zob. J. Ambaum. *Tożsamość kapłana*. W: *Kapłaństwo* s. 221-223.

ko pasterza wspólnoty. Jego posługa jako pasterza tłumaczy istnienie funkcji podstawowych i wyjaśnia zachodzące między nimi relacje²³

Jan Paweł II podejmuje soborową koncepcję trzech funkcji podstawowych prezbitera oraz wskazuje na postrzeganie go jako pasterza, będące podstawą do rozumienia wzajemnych powiązań między funkcjami. Jeszcze wyraźniej niż Sobór Watykański II wskazuje, że prezbyter na mocy sakramentalnej konsekracji jest kapłanem Jezusa Chrystusa, Głowy i Pasterza, i upodabnia się do Niego. Podobnie jak nauczanie soborowe Jan Paweł II głosi, że sprawowanie funkcji nauczycielskiej polega na głoszeniu Ewangelii o Królestwie i wzywaniu do posłuszeństwa wierze. W wierze tej prezbyter prowadzi wierzących do poznania i uczestnictwa w Bożych tajemnicach (PDV 26). Wierny nauczaniu Soboru Watykańskiego II pozostaje Jan Paweł II również w rozumieniu funkcji kapłańskiej. Wyraża się ona głównie w celebracji sakramentalnej z centralną rolą Eucharystii i wskazaniem na sakrament pokuty i jego znaczenie dla wspólnoty wierzących. Ponadto papież wskazuje na Liturgię Godzin i jej znaczenie dla świętości prezbitera i owocności sprawowanej posługi. Z kolei funkcja pasterska prezbitera to uczestnictwo w *munus regndi* Chrystusa Głowy i Pasterza dla ożywiania jedności wspólnoty kościelnej (PDV 26)²⁴

Funkcje podstawowe prezbitera spotykają się i ześrodkowują w jego miłości pasterskiej. Według Jana Pawła II miłość pasterska rodzi się z ofiary eucharystycznej, ponieważ w niej uobecnia się całkowity dar z siebie, jakiego dokonał Jezus Chrystus, Głowa i Pasterz Kościoła. Z funkcji liturgicznej, a zwłaszcza z Eucharystii, nie tylko pochodzi miłość pasterska prezbitera, lecz także w niej znajduje ona najwyższe spełnienie. Miłość pasterska, mająca swoje źródło w funkcji sakramentalnej, stanowi także wewnętrzną zasadę łączącą inne posługi prezbitera. Sprawowanie funkcji pasterskiej ma także charakter ofiarniczy: gromadzenie wspólnoty Kościelnej i prowadzenie jej według wzoru, jaki zostawił Chrystus wiąże się – zwłaszcza w realiach współczesnego świata – z koniecznością zaparcia się siebie i złożenia całkowitej ofiary z siebie, a także podporządkowania temu zdaniu każdego czynu (por. PDV 23). Z miłości pasterskiej prezbitera bierze początek także przepowiadanie Ewangelii.

Sprawowanie potrójnej funkcji przez prezbitera ma dwojaki aspekt. Po pierwsze, idąc za nauczaniem Soboru Watykańskiego II, Jan Paweł II zwraca

²³ Galot, jw. s. 280.

²⁴ Zob. R. Corti. *Przewodźcą wspólnoty*. W: *Kapłaństwo* s. 291-292.

uwagę na eklezjotwórczą rolę spełnianych funkcji. Realizacja funkcji nauczycielskiej służy zwoływaniu wspólnoty Ludu Bożego. W Eucharystii życie wspólnoty znajduje szczyt i źródło. Natomiast pochodząca od Jezusa Chrystusa, Głowy i Pasterza, władza rządzenia pozwala na gromadzenie i przenikanie miłością braterską tej wspólnoty. Po drugie, podstawowe funkcje prezbitera skupiają się w jego miłości pasterskiej. Miłość pasterska stanowi nie tylko zasadę łączącą funkcje podstawowe, ale także wpływa na sposób ich realizacji przez prezbitera i ma bezpośredni związek z duchowością kapłańską.

Jan Paweł II zwraca uwagę na relację, jaka zachodzi między sprawowaniem funkcji przez prezbitera a jego duchowością i budowaniem wspólnoty. Miłość pasterska sprawia, że prezbiter, realizując funkcję nauczycielską, staje się świadkiem wiary, co z kolei ma wpływ na sposób i skuteczność budowania wspólnoty wiary. Sprawowanie sakramentów z kolei, a zwłaszcza Eucharystii i sakramentu pokuty, ma wpływ na jakość posługiwania prezbitera, a tym samym na budowanie wspólnoty i relacji w niej zachodzących. Wykonywanie funkcji pasterskiej wpływa na rozwój różnorodnych cech naturalnych i nadprzyrodzonych talentów prezbitera, czego efektem jest przenikanie wspólnoty przez niego kierowanej coraz głębszą miłością braterską (PDV 26)²⁵

*

Koncepcja funkcji pasterskiej prezbitera wyłaniająca się z adhortacji *Pastores dabo vobis* Jana Pawła II zasadza się na nauczaniu Soboru Watykańskiego II. Papież rozwija soborową wizję funkcji pasterskiej, wzbogacając ją nowymi elementami. Prezbiter jawi się tu bardziej jako animator wspólnoty kościelnej niż jej administrator. Mając przed oczyma wzór Jezusa Chrystusa, Głowy i Pasterza, z którego potrójnej władzy czerpie swoje kompetencje, ma za zadanie stymulować poszczególnych członków wspólnoty i ożywiać w nich wiarę, nadzieję i miłość. Miłość pasterska jest imperatywem, który pozwala prezbiterowi na całkowite oddanie się Kościołowi i wykorzystanie swoich ludzkich możliwości w celu budowania wspólnoty kościelnej.

²⁵ Zob. P. Socha. *Życie duchowe kapłana*. „Ateneum Kapłańskie” 85:1993 z. 2 s. 231.

BIBLIOGRAFIA

- Bourgeois D.: Duszpasterstwo Kościoła. Poznań: Pallottinum 2001.
- Doepfner J.: Kapłaństwo: elementy stałe i zmienne. „Ateneum Kapłańskie” 61:1969 z. 3 s. 331-342.
- Fitych T.: Powołanie kapłańskie w duszpasterskim posługiwaniu. „Ateneum Kapłańskie” 85:1993 z. 2 s. 252-265.
- Kapłaństwo. Red. L. Balter [i in.]. Kolekcja Communio 3. Poznań–Warszawa: Pallottinum 1988.
- Przygoda W.: Posługa charytatywna Kościoła w Polsce. Lublin: Wydawnictwo KUL 2004.
- Schlund R.: Vom priesterlichen Dienst-Amt. Theologische Reflexionen zum Selbstverständnis des Priesters nach dem Zweiten Vatikanischen Konzil. Freiburg im Br.: Erzbischöfliches Ordinariat 1990.
- Skwarnicki M.: Świeccy wobec kapłaństwa służebnego. „Ateneum Kapłańskie” 85:1993 z. 3 s. 453-463.
- Słomka W.: Natura i misja służebnego kapłaństwa. „Ateneum Kapłańskie” 85:1993 z. 2 s. 210-222.
- Socha P.: Życie duchowe kapłana. „Ateneum Kapłańskie” 85:1993 z. 2 s. 223-237.
- Warzeszak J.: Chrystocentryzm kapłaństwa służebnego w nauczaniu Jana Pawła II. „Ateneum Kapłańskie” 85:1993 z. 2 s. 266-278.

A PASTORAL FUNCTION OF THE PRIEST
IN THE LIGHT OF THE APOSTOLIC ADHORTATION *PASTORES DABO VOBIS*

Summary

According to John Paul II, the pastoral function, aside to the magisterial and sacerdotal functions, belongs to the basic functions to make the Church present. The pastoral function of the priest has its Christological and ecclesiological grounds. Holding the pastoral function consists in participating in the pastoral office of Jesus Christ, the Head and Pastor of the Church. The essence of the pastoral function is to govern church community in the spirit of love and service. The pastoral function should be carried out in a close contact with a bishop, who is the keystone of the unity of the particular Church.

Translated by Jan Kłós

Słowa kluczowe: funkcja pasterska, prezbiter, kapłaństwo.

Key words: pastoral function, priest, priesthood.